

SAKSPAPIR

Saksnr	Utval	Type	Dato
31/2021	Formannskap/plan- og økonomiutvalet	PS	13.04.2021
	Kommunestyret	PS	

Sakshandsamar	Arkiv	ArkivsakID
Lin Tove Thomassen	FA-X42, TI-&13	20/1564

HØYRING - DEN TREDJE STATSMAKT - DOMSTOLANE I ENDRING

Vedlegg:

Høyring - NOU 2020: 11 Den tredje statsmakt – Domstolene i endring

VS Høring - NOU 2020 11 Den tredje statsmakt – Domstolene i endring

Adressatliste - NOU 2020 11 - Den tredje statsmakt - Domstolene i endring

Kommunedirektøren sitt framlegg til vedtak:

To alternative framlegg til vedtak:

1. Kommunestyret har ingen merknader til høyringa
2. Kommunestyret har følgjande høyringsuttale til NOU 2020:11:

Formannskap/plan- og økonomiutvalet - Sak 31/2021

FPØ - Behandling:

Kommunedirektøren sitt framlegg til vedtak alternativ 1 vart samrøystes vedteke.

FPØ - Tilråding/Vedtak:

Formannskapet si innstilling til kommunestyret:

Kommunestyret har ingen merknader til høyringa.

Saksopplysningar:

Formannskap, plan og økonomiutval vedtok 26.01.21, sak 03/2021 at det skulle utarbeidast eit

høyringsvar til høyring av utreiinga NOU 2020:11 «Den tredje statsmakt- Domstolane i endring».

Bakgrunn

Vaksdal kommune soknar til Bergen tingrett. Domstolen handsamar straffesaker, sivile tvistar, konkurssaker, skifte, tvangssal og gjeldsordning. Ankedomsstolen er Gulating lagmannsrett. Når det gjeld ulike typar problem knytt til fast eigedom soknar Vaksdal til Nord- og Midthordland jordskifterett.

Høyring

I 2017 vart det etablert ein Domstolkommisjon med mandat om greie ut domstolane si organisering. «Slik at den tredje statsmakt best mulig skal kunne fylle sin rolle i det norske demokratiet og i vår rettsstat.»

Kommisjonen leverte sin sluttrapport 30. september 2020 til Justis- og beredskapsdepartementet og omhandlar domstolane sin funksjon og rolle, forvaltning av uavhengige domstolar og forbetra arbeidsprosessar i domstolane.

Utreiinga er no ute på høyring med høyringsfrist 27. april.

Delutgreiing

Domstollkommisjonen la også fram ei delutgreiing om struktur i tingrettane, jordskifterettane og lagmannsrettane 1. oktober 2019. I [delrapporten NOU 2019: 7](#) tilrår kommisjonen færre rettskretsar og større domstolar for tingretten. Tal rettstadar skal oppretthaldast. Det vert foreslått strukturendringar for jordskifteretten med samhandling med tingrettane og oppretthalding av dagens ordning når det gjeld lagmannsretten. Høyringsfrist for denne var i juni 2020. Sluttrapporten må sjåast i samheng med denne delrapporten

Innhald i sluttrapporten

Domstolkommisjonen sitt mandat var å sjå nærare på domstolen sine oppgåver og organisering samt domstolane og dommarane sin uavhengigheit.

«Domstolkommisjonens målsetting er å legge til rette for at domstolene også fremover skal kunne fylle sin sentrale rolle i rettsstaten. For det første er det viktig å sikre domstolenes uavhengighet også under mer omskiftelige samfunnsforhold. For det andre bør det rettslige rammeverket og arbeidsprosessene forbedres, slik at domstolene kan være den sentrale konfliktløseren i samfunnet.

Domstolene nyter høy tillit i befolkningen. I tillegg er rettsstatsskulturen i Norge sterk. Domstolkommisjonen ønsker å bygge videre på og forsterke dette fundamentet. For å kunne oppfylle samfunnets behov og forventninger anbefaler kommisjonen tilpasninger både når det gjelder hvordan domstolene administreres og hvordan de løser sine oppgaver. Et gjennomgående trekk i kommisjonens anbefalinger er at dommere og domstolene skal sikres større innflytelse og et større medansvar for utviklingen av domstolene»

Kommisjonen legg fram forslag til endringar i:

- Grunnlova
- domstollova
- tvistelova
- øvrige lover (konkurranseloven, tinglysingsloven, trygderettsloven)

Konkrete lovendringsforslag med merknader kan lesast i [NOU 2020:11](#). Kommisjonen står samla bak dei fleste lovforslaga og merknadene. På einskilde punkt er det likevel dissensar eller særmerknader.

Hovudkonklusjonar

Domstolane sin funksjon og rolle

Kommisjonen har gjort vurderingar knytt til endringar i kva type saker som kjem til behandling i domstolane. Dei tilrår å vidareføre domstolen sin rolle som konfliktløysar for sivile saker og straffesaker. Kommisjonen har ikkje tilført eller teke ut saksområde frå domstolen. I første delutreiing er det foreslått ein omorganisering og kommisjonen peikar særleg på behovet for raskare digitalisering av domstolane og ei forbetra tvistesaksbehandling.

Forvaltning av domstolane

Kommisjonen tilrår å vidareutvikle dagens forvaltningsordning. Forvaltning av domstolane er i dag fordelt mellom Stortinget, regjeringa og særskilde organ. I byrjinga av 2000 talet vart Domstoladministrasjonen, Innstillingsrådet for dommarar og Tilsynsutvalet for dommarar etablert.

«Kommisjonen foreslår at noe beslutningskompetanse overføres fra den utøvende makt til Domstoladministrasjonen. Samlet sett er det likevel tale om en relativt beskjeden oppgaveforskyvning.

Et av de viktigste forslagene er at Domstoladministrasjonen gis større innflytelse knyttet til oppnevning av medlemmer til Innstillingsrådet og Tilsynsutvalget. Videre foreslår kommisjonen at regjeringen ikke lenger skal ha instruksjons- og omgjøringskompetanse overfor Domstoladministrasjonens styre eller myndighet til å gi forskrifter om Domstoladministrasjonens virksomhet, samt at prosessen for oppnevning av medlemmene av Domstoladministrasjonens styre forankres hos alle de tre statsmaktene.

Kommisjonen foreslår å bevare en mulighet for regjeringen til å avsette Domstoladministrasjonens styre i situasjoner hvor styret ikke har fulgt bestemmelser fastsatt i lov eller ikke har fulgt opp kritikk fra Riksrevisjonen. Det forankrer et parlamentarisk ansvar for regjeringen. I sum mener kommisjonen at forslagene bidrar til en bedre balanse mellom de tre statsmaktene.»

Endringar i styresamansetjinga for Domstoladministrasjonen

Kommisjonen tilrår vidare at styresamansetjinga i Domstoladministrasjonen fortsatt skal heie blanda samansetjing av medlemmer med ulik kompetanse og erfaring og at tal styremedlemmer vert auka. Kommisjonen er delt på synet om dommarane bør utgjere eit fleirtal i styret. Fleirtalet i kommisjonen

tilrår dagens ordning, der dommarar og øvrige tilsette i domstolane utgjer eit fleirtal i styret. Fleirtalet i kommisjonen tilrår også at dommarkandidatar må vere nominert av dommarane sjølv.

Tilrådde endringar for Innstillingsrådet

Kommisjonen ønskjer å utvide tal medlemmer i innstillingsrådet som utnemner dommarar. Av omsyn til domstolane sin uavhengigheit, bør ikkje regjeringa fritt kunne velje eit fleirtal av innstillingsrådet sine medlemmer. Kommisjonen tilrår at minst ein av advokatane vert oppnemnd av advokatforeininga og at Domstoladministrasjonen vel domarmedlemmene.

Av omsyn til demokratisk legitimitet tilrår fleirtalet at dommarane skal utgjere eit mindretal i innstillingsrådet. Dei tilrår også at regjeringar si ramme for å endre innstillingsrådet sine innstillingar vert stramma inn.

Prosess for oppnemning av høgsterettsjustitiarius vert tilrådd lovfesta der regjeringa utnemner etter innstilling frå eit uavhengig råd som er oppnemnd til føremålet.

Tilrådde endringar for Tilsynsutvalet

Kommisjonen si vurdering er at gjeldande system for disiplinærsaker mot dommarar er føremålsteneleg og tilrår i hovudsak vidareføringar. Av endringar foreslår kommisjonen at domstolane skal kunna prøve alle sider ved eit vedtak gjort av tilsynsutvalet. Dei ser det som prinsipielt uheldig at eit disiplinærorgan for dommarar vert oppnemnd av regjering og meiner at denne mynda bør overførast til styret i Domstoladministrasjonen. For å unngå eit inntrykk av sjølvdøme, meiner eit fleirtal av kommisjonen at dommarane bør utgjere eit mindretal.

Mellombels dommarar og dommarfullmektigordninga

Kommisjonen foreslår ei større avgrensing i tilgang til å konstituere dommarar, samt å ikkje vidareføre dommarfullmektigordninga i noverande form

Grunnlovsværn

Kommisjonen tilrår å ta inn reglar i grunnlova om domstolhierarkiet, eit øvre tak på tal dommarar i Høyesterett, stillingsvern og ein uavhengig administrasjon av domstolane. Kommisjonen ser dette som nødvendig for at grunnlaget for den tredje statsmakt skal vere tilstrekkeleg robust også i framtida.

Vurdering og konklusjon

Kommunedirektøren stiller seg bak Domstolkommisjonen sine tilrådingar og har ingen ytterlegare merknader til høyringa.